

Június 15-én délután öt órakor ünneplő tömeggel telt meg a Millenáris Park színházterme. A gyülekező nézőközönség megtöltötte a színháztermet, annak minden elképzelhető ülő- és állóhelyét. A nézők kíváncsian várták azt a meglepetésprogramot, amit a „Mozgásjavító Gyermek és Ifjúsági Központ” tanárai és tanulói köszönetképpen összeállítottak mindazoknak, akik elősegítették az intézmény új „épületeinek” elkészülését. Az eseményre a meghívott tanárok, szülők és nem utolsósorban az építetők és az építők jelentek meg a zsüfolásig megtelt terebben. Már meglepetés volt a bejáratnál a kézbe adott „mozgásjavító” csomag, amelyben megismerhették a résztvevők az iskola életében szerepet játszott eddigi épületeinek fényképeit, az ún. „Házak”-at, és az intézmény funkcióit bemutató színes, tartalmas prospektusokat, szakmai anyagokat. A mozgáskorlátozott gyermekek szolgálatában álló fényképes történeti összefoglalás a 110 év épületeit és az új, 2009 őszén átadott új épület képeit és funkcióit mutatta be. „Csillag Katalin és Gunther Zsolt, Antony J. Gall építészek funkcionális szempontból a lehető legtisztább és legmodernebb építészeti megoldást választották a történelmi múlt és a jelen összekapcsolására” a mozgáskorlátozott gyermekek és fiatalok korszerű, minden igényt kielégítő ellátásához – írja az ismertető. Az új épületegyüttesről és annak ünnepélyes átadásáról a GYOSZE 2010. XXXVIII. Évfolyam 1. számában már megemlékeztünk. Beszámolóinkban az intézmény tanulóinak „köszönet-műsoráról” adunk rövid hírt.

Az iskola diákjai közel két órás műsorukkal köszönték meg új iskolájukat. A műsorban részletek hangzottak el Gluck „Boldog lelkek tánca” című zeneművéből és a szervezők, nagyon jó érzékkel, ezt a címet adták a műsoruknak is. „Boldog lelkek tánca”, nem is lehetett volna jobb címet kitalálni a programra! A színpadon folyamatos eseménysor zajlott megállás nélkül. A diákok énekeltek, szavaltak, táncoltak közel két órán át.

Hang- és fényeffektusokkal kísérték a műsorszámokat, amelyben táncosok, énekesek, színjátékosok szerepeltek egyénileg, párban vagy csoportosan. Álmodás és valóság váltakozott a műsorszámokban, a reneszánsz jelenettől Dzsung Dzszi álmaig, az egyéni

és a páros, illetve a csoportos tánc kompozíciókig. Minden esetben nívós produkciókat láttunk valóban boldog és nevető gyermekarcokkal.

A kerekesszékes táncok vagy a görlabda meccs színpadi bemutatása mind a jókedvű mozgalmas gyermek-életet mutatta be köszönetképpen az építetőknek. Az építők után már a diákoké volt a terep és most ők bizonyították, hogy megérdemelték az új épületet. De nemcsak a gyerekek, hanem az őket betanító pedagógusok is bizonyítottak.

*A fényképeket készítette:
Teknős Miklós*

A fényképet készítette: Teknős Miklós

Nekünk kívülállóknak kell köszönetet mondani az iskolának, a tanároknak, hogy megismerhettük ezeket a produkciókat és a produkciók mögötti gyermekeket. Köszönjük a műsor szervezőjének, Kaszás Villó tanárnőnek, az énekeket betanító Tófalvi Szilviának és a táncos számok vezetőjének, Tajthy Katalinnak a munkáját, illetve mindazoknak, akiknek szerepük volt e csodálatos műsor létrejöttében.

Köszönjük Nádas Pál igazgató úrnak, hogy a Boldog lelkek táncával bepillantást engedett a Mozgásjavító Gyermek és Ifjúsági Központ munkájába. Az iskola, ebben a korszerű környezetben valóban esély a jobb és igazabb felnőtté válásra. Új falak között korszerű folytatása a 110 évvel ezelőtt megkezdett munkának, amelyet Rothfeld Richárd „A haladás útja” című előadásában 1902-ben úgy fogalmazott meg, hogy „gondoskodnunk kell feleinkről”. Azóta ez az intézmény folyamatosan ezt teszi, egyre korszerűbb és szakszerűbb körülmények között.

A „Legyetek jók, ha tudtok” című dalt az összes diák és az egész közönség lelkesen, együtt énekelte.

Minden ott lévő néző nevében köszönjük az iskolának, a szervezőknek és minden diáknak ezt a színvonalas műsort, és egyben kívánjuk minden gyógypedagógusnak és szülőnek egyaránt, hogy ilyen élményben legyen része!

Benczúr Miklósné

„Semmit nem lehet megtanítani egy embernek. Csak segíteni benne, hogy rátaláljon önmagán belül.”

Az elképzelés

A 2009-es évben az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója által, Dr. Balogh Imre özvegye felajánlása alapján kihirdetett pályázaton „Tájékozódás és közlekedés kedvezőtlen látási viszonyok között az érzékszerveink útján” című pályaművel és „A füstben mi is vakok vagyunk” jellegével Erdélyi István tű. őrnagy első helyezést ért el (*Védelem* 2009. XVI. évfolyam 4. számában megjelent cikk).

Tanulmányának időszerűségét sajnos több szakmai baleset és személyes tapasztalat is igazolta. A dolgozat lényegi eleme, hogy a tájékozódási és közlekedési (továbbiakban: TK) technikák eddig látássérülteknek tanított, ám a látók számára is oktatható, megtanulható, segédeszköz nélküli elemeit beépítsük a tűzoltó alapképzésbe, majd a továbbképzésbe.

Napi szinten kiemelt igényként jelentkezik a tűzoltóknál, hogy felkészüljenek a tűzoltás, műszaki mentés során bekövetkezett kedvezőtlen látási viszonyok között történő biztonságos, balesetmentes tájékozódásra és közlekedésre segédeszközök nélkül is.

A fent említett tanulmány vizsgálja az érzékszervek útján történő tájékozódás és közlekedés módszerét, annak érdekében, hogy miként lehet integrálni az ún. „vakos közlekedést” a tűzoltó szakmába.

A tanulmány egy új módszerre hívja fel a beavatkozói állomány figyelmét, mely kiegészítése a segédeszközös tájékozódásnak és közlekedésnek, de bármilyen jellegű probléma esetén alkalmazható, ezért nem elhanyagolható.

A Vakok Iskolájának tájékozódás és közlekedés tanárai törekedtek arra, hogy egy kísérleti tréning keretén belül megtanítsák azokat a technikákat, amelyek segítségével teljesen önállóan, magabiztosan és nem utolsósorban biztonságosan képes egy tűzoltó eligazodni az általa ismert terepen és útvonalakon, illetve ismeretlen útvonalon, idegen környezetben, kedvezőtlen látási viszonyok mellett is.

A tűzoltói TK módszer csak akkor érheti el a kívánt eredményt, ha a Vakok Iskolája közlekedés tanárainak szakmai ismereteit, a tűzoltók ismereteit, valamint a tréningeken részt vevő oktatóknak a képzés során összegyűjtött tapasztalatait ötvözzük, így alakítva azt a beavatkozások igényeihez. Az idő előrehaladtával az egyeztetések alapján a képzés módszertanában folyamatosan változtatások, módosítások történtek. Ennek megfelelően minden esetben a kidolgozott struktúra újra és újra kipróbálásra került, míg az biztosan használhatóvá és alkalmazhatóvá nem vált a mindennapi tűzoltói munka során.

A képzés alapjai és a jelen

Hazánkban a tűzoltó-társadalom nagymértékű megfiatalodáson esett át. Ennek következtében „elfogytak” a tapasztalt kollégák, akik a fiatalok képzését, rutinszerzését elősegítették, munkájukat felügyelték. Erdélyi István tanulmányán túl ez adott motivációt

ahhoz, hogy a Vakok Általános Iskolája a Fővárosi Tűzoltóparancsnoksággal elkezdje a gyakorlati képzés módszertani anyagának kidolgozását.

A kísérleti képzésben az iskola részéről 3 fő tájékozódás és közlekedés tanár, a tűzoltóság részéről 5 fő vett részt. Mindenkinek meg volt a maga sajátos szerepe a kísérletben. Az elgondolás az volt, hogy két fő tűzoltó (továbbiakban: oktatók) elsajátítja a „vakos” technika módszertanát, a tűzoltók számára használható, képzésükbe integrálható módszerrel, azt a tűzoltók sajátos munkakörülményeire és mozgásformáira adaptálva.

A tűzoltók kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy egyikük nagy gyakorlattal és tapasztalattal (20 év), míg a másik személy kevés rutinnal (1/2 év a kezdetekben) rendelkezzen, annak érdekében, hogy láthatóvá váljék, hogy az elért eredményeket milyen mértékben befolyásolja a szakmai tapasztalat és előélet, illetve a kialakult készségek és képességek mennyiben tulajdoníthatók az új képzés eredményének. Az oktatás eleinte külön-külön, de azonos tematikával, majd a tűzoltó szakma szabályaihoz illeszkedve, párbán történt.

A képzés elején mindketten ugyanazon feladatokat hajtották végre, de nem láthatták egymás fejlődését. Az oktatás ezen szakaszában megtanították a TK tanárok az érzékszervek kifinomultabb használatát, és megmutatták – ahogy a tanulmány készítőjének oktatása során is – hogy nem csak a látás az, ami segíthet a tájékozódásban.

A második szakaszban a fentiek begyakorlaltatása következett páros gyakorlatok keretében, védőfelszerelésben, kúszva vagy féltérdre ereszkedve, ahogyan azt a tűzoltó beavatkozások megkívánják. A fokozatosságnak itt is fontos szerepe volt. Ezek a gyakorlatok már többszintes épületekben, labirintusrendszerű pincékben, és több helyiségből álló lakásokban/irodákban történtek.

A fentiekben felvázolt szakaszok az oktatott tűzoltók számára 30 alkalmas tréninget öleltek fel.

A tájékozódás és közlekedés oktatásának célja

- A tűzoltó TK módszerének, felépítésének ismertetése, elsajátítása, a napi munkavégzésbe való beépítése a létrehozott egységes kód és jelrendszer (kommunikáció) adaptálásával, mely által a tűzoltók képessé válnak kedvezőtlen látási viszonyok között magabiztosan tájékozódni és közlekedni. A módszer elsajátítását követően a tűzoltók ismereteiket kis csoportokban „önállóan” tudják gyakorolni, tudásukat szinten tartani.
- A biztonságos, balesetmentes munkavégzés elősegítése, továbbá a gyakorlati évek alatt megszerzendő közlekedési rutin idejének lerövidítése.
- Fentiek felhasználásával mentális és áttekinthető térképek készítése, ezek alkalmazásának megtanulása a felderítések hatékonyságának növelése céljából.

A képzés szakaszai, területei

1. Percepció, észlelés
 - Akusztikus (hallás);
 - Taktilis (tapintás);
 - Kinesztézia (mozgás- és izomérzékelés);

- Tömegárnyék-jelenség.
2. Térképkészítés
 - Mentális térkép készítése, égtáj-használat és óra-analógia („vonalas” és áttekintő);
 - Rajzban történő információörögzítés és -átadás.
 3. Kommunikáció
 - Közös kódrendszer, szóhasználat.

A képzés során az oktatottakkal elért eredményeinket az alábbi táblázat tartalmazza:

Fejlesztési terület	Kialakított képesség a tűzoltóknál
Hallás	<p>Képes hangok irányát és távolságát, azok forrásának magasságát meghatározni (égtáj és óra számlapja szerint)</p> <p>Képes adott hang irányába fordulni</p> <p>Képes saját maga által keltett hang alapján egy tér vagy helyiség nagyságát és kiterjedését meghatározni</p> <p>Képes a fentiek alapján irányba állni pl. egy folyosó hosszára merőlegesen beállni</p>
Tapintás	<p>Képes felületeket, anyagminőségeket, azok változását észlelni, azonosítani és megkülönböztetni kézzel, lábbal, kesztyűben, segédeszközzel</p> <p>Képes szintkülönbségeket biztonságosan érzékelni</p>
Mozgás	<p>Képes adott távolság megtételére lépésszámlálás nélkül 1-8 méteren belül állva, térdelve vagy e kettő között váltva</p> <p>Képes egyenes irányt tartani haladás közben 8 méteren belül félméteres pontossággal irányinger nélkül</p> <p>Képes pontos fordulásokat végrehajtani égtáj és óra számlapja szerint állva és térdelve</p>
Tömegárnyék	<p>Képes meghatározni nagyobb tárgyak (pl. szekrény) jelenlétét vagy hiányát</p> <p>Képes észlelni egy folyosó megnyílását</p> <p>Képes falakat érzékelni maga előtt vagy mellett érintés nélkül</p>
Térkép-készítés (mentális térkép)	<p>Képes egy teret égtájak alapján leírni, ahhoz áttekintő térképet készíteni szóban és rajzban</p> <p>Képes egy teret vakon feltérképezni és átvizsgálni</p>
Kommunikáció	<p>Egységes nyelvezetet használ a tér, az irányok és szituációk leírásakor</p>

A fényviszonyokban hirtelen bekövetkezett változás miatt az agy gyakran produkál látászavart, pillanatnyi látásvesztést, mely – az előbbiektől okozott stressz mellett – szintén zavaró, emellett pl. egyensúlyvesztés is bekövetkezhet. A módszer azt tanítja, hogy a sötétben ne akarjunk látni, hanem próbáljunk alkalmazkodni hozzá. Az alkalmazkodással megváltozhat a sötétséghez való viszonyunk, annak hirtelen bekövetkeztekor a pánik kialakulása időben kitolható vagy elkerülhető.

A képzés továbbá egységesíti a különböző tűzoltóságokon kialakult kommunikációs jelrendszert, ezzel lecsökkentve a nagyobb eseményeknél előforduló más-más egységektől érkező kollégáknak a kommunikáció hiányából vagy annak félreértéséből eredő beavatkozási veszélyhelyzeteit. Véleményünk szerint ezzel a módszerrel lerövidíthető az ismeretlen, kedvezőtlen látási viszonyokat produkáló bevetési helyszínek felderítésének ideje, biztonságosabbá tehető a beavatkozás minden szinten, kezelhetőbbé válnak a beavatkozás okozta stresszhelyzetek.

A tapasztalatok alapján a kidolgozott módszer a tűzoltóságok alapképzésébe beilleszthető, az elsajátított képességek és készségek a napi továbbképzések során szinten tarthatók.

További elképzelések a jövőre vonatkozóan

1. Teleszkópos segédeszköz kifejlesztése

Elképzelésünk szerint ez az eszköz a vakok által használt fehér bot „továbbfejlesztett” változata, mely könnyű, nem éghető, hossza változtatható, valamint hangadó tulajdonsággal bír.

A gyakorlatok során hasznosnak találtuk ennek használatát, mert:

- kiterjeszti a kar hosszát, így az átvizsgálható teret növeli,
- felületek és azok változásának észlelésére alkalmas,
- anyagminőségek meghatározására alkalmas azok érintése vagy megközelítése nélkül,
- irány és távolságtartást tesz lehetővé fal vagy más vezetővonal mellett,
- szintkülönbségek észlelése és előjelzése korábban történik, kisebb az aknába esés veszélye,
- megkönnyíti és felgyorsítja a keresést és átvizsgálást tárgyak alatt és felett,
- hangkeltő tulajdonságának köszönhetően segíti az irány és térmeghatározást.

Ennek az eszköznek természetesen a tesztelési szakaszában tartunk csak. További fejlesztést és gondolkodást igényel a módszer kidolgozása, hogy ki és mikor használja, hány tűzoltónál legyen egyszerre, milyen munkafázisban kell és lehet használni, milyen mozgásformát kell alkalmazni a biztonságos és hatékony használatához.

2. A képzés sikerességét segítő kiegészítő sport bevezetése

Mindenképpen említésre érdemes egy olyan sport, ami segíti érzékszerveink kifinomultabb használatát, valamint azokat továbbfejleszti. Biztosítja azon törekvésünket, hogy a vakos technika beépíthető a tűzoltó képzésbe és napi szinten gyakorolható. Ez a sport nem más, mint a csörgőlabdázás (goal-ball). A csörgőlabda a látássérültek szabadidős és olimpiai sportja is egyben. Ez egy két-, háromfős csapat által teremben játszott labdajáték, mely vakon, azaz fedett szemmel történik.

A tűzoltók között azért szeretnénk minél szélesebb körben elterjeszteni, mert:

- téri tájékozódást fejleszt,
- hallási figyelmet fejleszt,
- kommunikációs készségeket fejleszt,
- szoktat a „vakos” helyzetekre,
- mozgat,
- minimális eszköz- és felszerelésigényű,
- ráépül a képzésre, és szinten tartja a kialakult készségeket.

A játék – a sportélményen és a pozitív fiziológiai hatásain túl – elősegíti a társak együttes munkáját, fejleszti a koncentráló készséget és magabiztosabbá teszi a „vakon” mozgást. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy ebben a sportágban minimális a sérülés lehetősége, így csökkenthető a betegállományban töltött napok száma. Végül talán a legfontosabb: minimális anyagi áldozatot követel.

A fenti játékot néhány tűzoltó már kipróbálta egy csörgőlabda rendezvényen (Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskola, 2010. február), ahol amatőr csapatuk előkelő 3. helyezést ért el. A rendezvény egyik jelenete az alábbi linken megtekinthető: <http://videa.hu/videoek/emberek-vlogok/csorgo-labda-gyakorlat-tuz-tuzolto-lyBVBnfpwGvr1Fjk>

3. Hangos-térkép a tűzoltóságok számára

Magyarországon a középületek akadálymentesítését törvény szabályozza. A fizikai akadálymentesítés info-kommunikációs akadálymentesítéssel is kiegészül a látássérültek számára, melynek egyik eleme a hangos-térkép.

A hangos-térkép része egy olyan áttekintő térkép, amely tartalmazza, leírja egy épület emeleteinek, szintjeinek számát, folyosóinak elhelyezkedését, liftek, lépcsőházak helyét és szerkezetét, a padló, esetenként falburkolat anyagminőségét, a vezetővonalak jelenlétét.

A már eddig többszáz épületről elkészült és folyamatosan bővülő adatbázis átadása és használatának bevezetése folyamatban van. Bővebb információ a hangos-térképekről alábbi internetes oldalon: www.hangosterkep.hu

Disszemináció

Az oktatás magasabb szintjén már a tréner-képzés kidolgozása is folyamatban van, amely terveink szerint egy akkreditált 60 órás tanfolyam keretében zajlik. A képzés során a hallgató elméleti és gyakorlati oktatás-módszertani ismereteket szerez, majd az oktatásra „kiképzett” tűzoltó tanítja egy társát a fenti tematika szerint tanítási gyakorlaton szupervízió mellett. Természetesen az oktató-tűzoltók továbbképzése csak a Vakok Iskolájának tréneri felügyeletével elképzelhető a tapasztalatok feldolgozása, további fejlesztési lehetőségek kidolgozása miatt.

A tanulmány megjelenését követően országos és nemzetközi szinten is nagy érdeklődés övezte a képzést. Az alábbi helyszíneken tartottunk tájékoztató jellegű előadásokat a módszerről, a képzés felépítéséről, a jelenlegi helyzetről:

- Láresz szakmai konferencia (Látássérült Személyek Rehabilitációs Szakembereinek Egyesülete);

- Nemzetközi Enviter konferencia (European Network for Vision Impairment Training, Education & Research);
- Kazincbarcika Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóság konferencia (Panelépületek tűzvédelme, tűzoltástaktikája, tűzoltási és tűz megelőzési szakterület, valamint közösképviselők részére);
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság szakmai konferencia (TMMOV-k, szolgálatparancsnokok részére);
- Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság szakmai továbbképzés (önkéntes tűzoltóparancsnokok, TMMOV-k, szolgálatparancsokok részére);
- Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság mentésszervezési továbbképzés (tűzoltásvezetői jogosultsággal rendelkezők részére).

Mindemellett ezidáig kilenc európai ország vakügyi szervezete (Németország, Dánia, Franciaország, Belgium, Hollandia, Anglia, Írország, Románia és Izland) kereste meg a Vakok Általános Iskoláját írásban együttműködési szándékkal a képzési módszer átvételéről. Néhány ország vakügyi szervezete már felvette a kapcsolatot a helyi tűzoltóságokkal is.

Febér Zsigmond – Somorjai Ágnes – Veress Éva

A magyar gyógypedagógia több kiváló, nagyra becsült személyiségétől búcsúzott el

 [Vissza a tartalomhoz](#)

A szlovák speciál- és gyógypedagógusok is mély részvétellel vették tudomásul, hogy az elmúlt évben a magyar gyógypedagógusok több kiváló, nagyra becsült személyiségtől búcsúztak el: **Méhes József** professzortól, **Révay György** intézmény-igazgatótól, **Subosits István** professzortól és **Volentics Anna** professzortól. A múlt században a magyar gyógypedagógiának mind a négyen fáklyavivői voltak. Ki-ki a maga szűkebb gyógypedagógiai szakterületén alkotott maradandót. Nevüket nemcsak a hazai szakmabeliek ismerték, külföldön, például Szlovákiában is számon tartották tevékenységüket.

Szlovák kollégáikkal különösen a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete (MAGYE) és a Spolocnost prespeciálnú a Liečebnú Výchovu (SSLV) szakmai testvér-egyesületek együttműködése révén alakultak ki szakmai-tudományos és személyes-baráti kapcsolatok.

E rövid megemlékezésben lehetetlen felsorolni azokat az együttműködési formákat és alkalmakat (konferenciák, ankétok, közös kutatási programok, tapasztalatcserék stb.), amelyeken előadások, diszkussziók, publikációk keretében ismerhettük meg munkásságukat.

Emlékezetünkben a legmélyebben **Méhes József** professzor személye él, aki mint a magyar tiflopedagógia kiválósága előadásaival, nemkülönben a vakok budapesti intézetében vendégszeretettel, és mint a MAGYE elnöke tartalmas, ékesszóló köszöntőivel nyújtott igen sokat számunkra. Hasonlóképpen nem felejthetjük **Révay György** atyai gondoskodását, különösen a MAGYE és SSLV, valamint az intézményeink közötti kapcsolatépítés terén. **Subosits István** professzor logopédiai előadásai és a szlovák és cseh szakmai folyóiratokban közölt publikációi maradtak emlékezetesek. **Volentics Anna** professzor pszichopedagógiai tanszékvezetői munkásságát kísérték különös érdeklődéssel a szlovák kollégák, aki számunkra új szakmai koncepció, új gyógypedagógiai irányzat megismerését jelentette. E tekintetben fáradhatatlan tevékenysége és humánus szeretete marad meg emlékezetünkben.

A magyar gyógypedagógia múlt évben eltávozott pillérei a szlovák speciál- és gyógypedagógiát is nem kis mértékben gazdagították, amiért örök hálával őrizzük mi is emléküket.

Anna Boresová, Victor Lechta